

EKSPERTYZA HISTORYCZNO – HERALDYCZNA SYMBOLI MIASTA PYSKOWICE

RYS DZIEJÓW MIASTA I HERBU

Pyskowice należą do najstarszych miast górnośląskich. Swe powstanie zawdzięczają przebiegającemu tędy ważnemu szlakowi handlowemu wiodącemu z Europy Zachodniej przez Wrocław, Kraków na Ruś. Położone w bezpośredniej bliskości Gliwic i Toszka tworzyły wraz z nimi górnośląski fragment owego traktu handlowego.

Już w XI wieku u brodu rzeki Dramy, umożliwiającym przeprawę przez nią, powstał warowny gród, obok którego z czasem rozwinęła się osada targowa. Według lokalnej tradycji w XIII wieku właścicielem grodu był niejaki Pisco, utożsamiany z rycerzem tegoż imienia występującym jako świadek w dokumentach księcia Władysława I opolsko – raciborskiego, od którego miejscowość wzięła swoją nazwę: Pyskowice – gród Pi(y)sc(k)a.

Nie jest znana dokładna data samej lokacji. W dokumencie biskupa wrocławskiego Tomasza wystawionym 26 czerwca 1256 roku Pyskowice określone są jeszcze jako wieś. Była to jednak wieś duża i dobrze zagospodarowana skoro wybudowano tu kościół parafialny, obejmującej prócz Pyskowic także sześć okolicznych wsi.

W literaturze (J. Chrzęszcz) przyjął się pogląd, że Pyskowice zostały miastem w 1260 roku, ale data ta, jak dotąd nie ma żadnego potwierdzenia źródłowego. Po raz pierwszy jako miasto Pyskowice wymienia dokument hołdowniczy Władysława bytomsko-kozielskiego z 19 lutego 1327 roku. Obecnie, w lokalnej tradycji silnie zakorzeniony jest pogląd o lokacji Pyskowic na prawie niemieckim w roku 1260 roku.

Początkowo, podobnie jak w sąsiednich miastach, całą władzę sprawował tu tzw. wójt dziedziczny, obok którego z czasem wyłoniła się rada miejska. Jej istnienie potwierdza tytułatura dokumentu wystawionego w 1356 roku „*Nos advocatus et consules civitatis Pissimkreczim*” potwierdzający złożenie przez miasto hołdu lennego córkom ostatniego piastowskiego władcy Pyskowic – księżnej Eufemii i jej siostrze księżnej Beacie.

CHARAKTERYSTYKA ŹRÓDEŁ SFRAGISTYCZNO- HERALDYCZNYCH

HISTORIA GODŁA I HERBU PYSKOWIC

W omawianym dokumencie z 1356 roku jest wzmianka o przywieszonych doń pieczęciach: „*sigilla nostra sunt appensa*”. Nie są one znane, gdyż sam dokument znany jest tylko z późnego XVII-wiecznego odpisu. Kolejną wzmiankę o pieczęci nazwanej już miejską: „*Stadt In-siegel*” zawiera dokument z 1406 roku wystawiony przez burmistrza i radę miejską Pyskowic, sama pieczęć niestety również się nie zachowała.

Pierwsza zachowana pieczęć Pyskowic znajduje się przy dokumencie z 1454 roku jej środek zajmuje godło miasta: wprost w polu blankowany wzniesiony z ciosów mur bez bramy wjazdowej, umocniony dwoma kwadratowymi, zakończonymi krenelażem wieżami z dwoma ułożonymi jeden pod drugim

prostokątnymi oknami. W otoku pieczęci znajduje się legenda w języku łacińskim, która określa jej właściciela: *SIGIL(lum)CIVIT(atis) (pe-is)CRETSCHAM*.

Kolejna pieczęć miejska została wyciśnięta na dokumencie z 15 maja 1532 roku: wprost w polu pieczętnym znajdują się dwie wolnostojące blankowane wieże przeprute otworami strzelniczymi i opasane biegnącym wokół nich murem. Wokół legenda *S(igillum) CIVITA(tis) PYSKOWIC(ensis)*.

Na tej pieczęci mur przedstawiony jest w formie przestrzennej, tzn. widoczna jest nie tylko przednia, ale i tylna część murów. Pieczęć ta uwierzytelnia też dokumenty z 31 VII 1539 r., czerwca 1610 r., i z 1617 r.. przechowywane do dziś w gliwickim archiwum. Ostatni dokument opatrzony tą pieczęcią nosi datę 14 VII 1632 roku i znajduje się w zasobie dawnego archiwum miejskiego Tarnowskich Gór. Bardzo staranny i nietypowy rysunek godła i całej pieczęci świadczy, że tłok wykonano w warsztacie dobrego grawera.

Na kolejnej pieczęci, która zaczęła pojawiać się przy dokumentach z początkiem XVIII wieku rysunek godła uległ zmianie. Dwie masywne kwadratowe wybudowane z ciosów kamiennych wieże zakończone krenelażem opasuje u dołu wąski zwięzający się na bokach mur, zarysem przypominający półksiężyc. Słabo zarysowane ciosy wskazują, że chodzi tu o mur. Pieczęci tej używała zarówno pyskowicka rada miejska jak i ławnicy o czym świadczy legenda pieczęci: *SIGIL(um). CIVITAT(itis)*

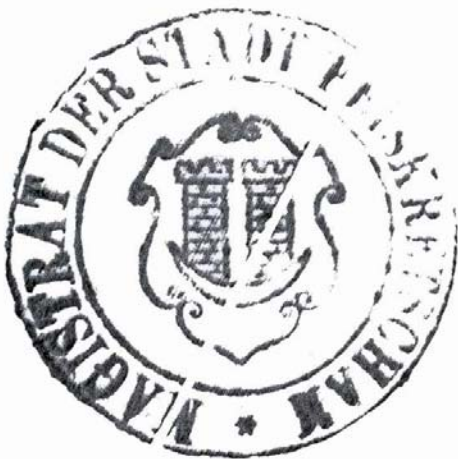
(et) ADTVOCAT(is) PISCOVI(censis). Odciski tej pieczęci znajdujemy przy dokumentach z 4 X 1707 r. i 1 VII 1769 roku. Uwierzytelniono nią również plik dokumentów katastralnych miasta sporządzonych w 1723 roku. Taka wersja godła, znana z zabytków XVIII-wiecznych (dwie masywne wieże i wąski mur przedstawiony przestrzennie zostały powtórzone na XVIII-wiecznych pieczęciach. O ile na pieczęci z 1786 ciosy muru są jeszcze słabo zaznaczone, o tyle na kolejnej, małej pochodzącej mniej więcej z tego samego czasu podstawę obu wież tworzy już wyraźnie półksiężyc.

Na pieczęciach z XIX wieku opasujący wieżę mur, zapewne pod wpływem publikacji Saurmy - Jeltscha upodobnił się do łodzi, i odcisk takiej pieczęci odnajdujemy jeszcze na

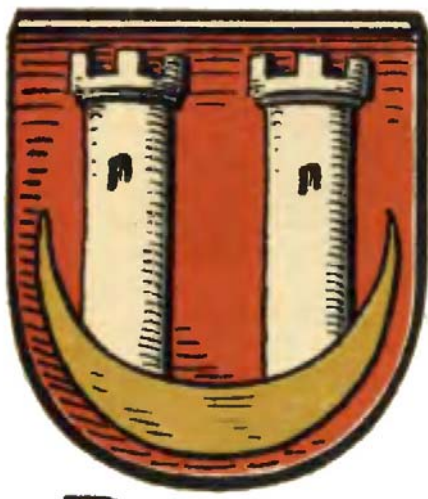

dokumentach z lat 20-tych XX wieku.

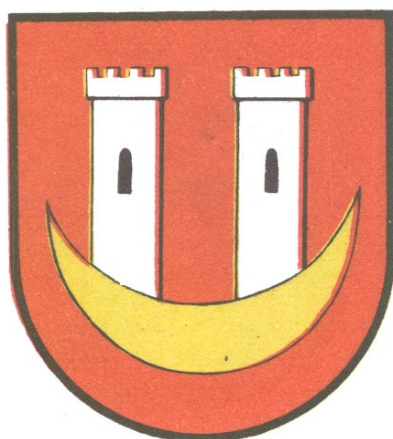
Na początku lat 30-tych jednak pojawiała się nowa pieczęć, na której, najprawdopodobniej pod wpływem herbarza O. Huppa „*Die Wappen und Siegel Deutschen Staedte Flecken und Dorfer*”, wyraźnie zaznaczony został półksiężyc. Ostatnią pieczęć magistracką sporządzono w 1935 roku, widać wyraźnie

dwie wolnostojące na półksiężycu okrągłe wieże zakończone krenelacją. Jej pierwszy odcisk znajduje się m. in. przy dokumencie z 16 I 1936 roku. Pieczęci tej z legendą zapisaną szwabachą: „*Der Burgermeister der Stadt Peiskretscham*” używano do stycznia 1945 roku.

Herb według wzoru ustalonego przez O. Huppa umieszczono na magistrackich papierach firmowych używanych jeszcze w pierwszych miesiącach po przejęciu miasta przez administrację polską wiosną 1945 roku. Na ten sam wzór wykonano też pieczęcie miejskie używane do 1945 roku.

Taką postać herbu pyskowickiego (w barwnej wersji zaproponowanej przez O. Huppa - w czerwonym polu dwie srebrne wieże, na złotym półksiężycu), została zachowana przez administrację polską.

Barwny wizerunek zamieszczają: Marian Gumowski w wydanej w 1960 roku rozprawie „*Herby miast polskich*”, Marian Haisig, Zygmunt Wdowiszewski w monumentalnym dwutomowym wydawnictwie „*Miasta Polskie w Tysiącleciu*”, Andrzej Plewako i Józef Wanag w

kolejnych swoich pracach: „*Herby naszych miast. Województwo katowickie*” i „*Herbarz miast polskich*”.

Na innej wersji herbu znanej z niektórych lokalnych wydawnictw okolicznościowych (np. planu miasta z 1990 roku) odnajdujemy dwie srebrne wieże opasuje złoty półksiężyc z

wyciętą w zęby, na podobieństwo krenelażu, krawędzią. W intencji twórcy wizerunku element ten miał nawiązywać do muru miejskiego, a w rezultacie nie zaznaczenia boniowania muru, powstał twór bliżej nieokreślony.

W latach pięćdziesiątych władze Pyskowic postanowiły zastąpić dotychczasowy herb nowym. Złoty półksiężyc został zastąpiony srebrnym, biegnącym półkuliście trudnym do zidentyfikowania tworem, markującym mur, jednak bez koniecznego zaznaczenia ciosów kamieni, obie wieże (z zaznaczonymi tym razem ciosami kamienia) umieszczone zostały w polu tarczy, ponad murem, zaś otwory strzelnicze uzyskały barwę pola tarczy (czerwone). Mimo tego poważnych z punktu widzenia poprawności heraldycznej uchybień, herb uzyskał zatwierdzenie Komisji Heraldycznej. Dopiero po kilku latach przy kolejnych staraniach o insygnia miejskie zakwestionowano jego poprawność.

SYMBOLIKA I EWOLUCJA GODŁA PYSKOWIC

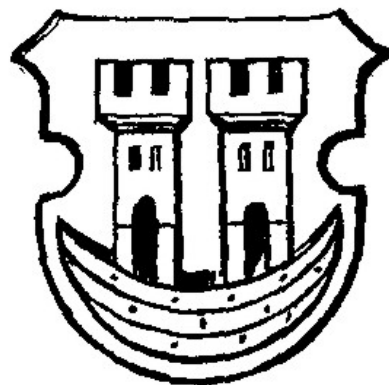
Symbolika najstarszego znanego godła najprawdopodobniej wskazywać miała na miejski charakter miejscowości – na co wskazuje wyraźnie zaznaczony mur, ale również na miejscowość umocnioną, obwarowaną – co zdaje się być oczywiste z uwagi na strategiczne położenie miejscowości na trakcie handlowym między Toszkiem a Gliwicami, choć niekoniecznie opasaną murem kamiennym lub ceglany, jako że wszystko wskazuje na to, że Pyskowice nigdy

nie miały murów miejskich, a z lapidarnych wzmianek źródłowych można się domyślać istnienia wyłącznie wałów ziemnych lub ziemno-drewnianych.

Najprawdopodobniej, jak to wynika z wyników badań W. Strzyżewskiego, umieszczając mury w godle chciano symbolicznie zaznaczyć nie tylko miejsce faktycznie obwarowane (umocnione) ale również, miejsce ograniczone (wydzielone), na terenie którego obowiązuje pewien specyficzny rodzaj prawa (w tym przypadku: prawa miejskiego). Dwie wieże natomiast mogą być symbolicznie przedstawionymi miejscami umocnionymi, być może bramami – w literaturze znajdujemy odniesienia do istnienia w mieście dwóch przepraw w umocnieniach miejskich (i raczej nie chodzi o murowane bramy, jako że najprawdopodobniej Pyskowice murów nie posiadały – zob. wyżej): jednej znajdującej się przy trakcie od strony Toszka (zw. toszecka) drugiej znajdującej się na trakcie od strony Gliwic (zw. gliwicka).

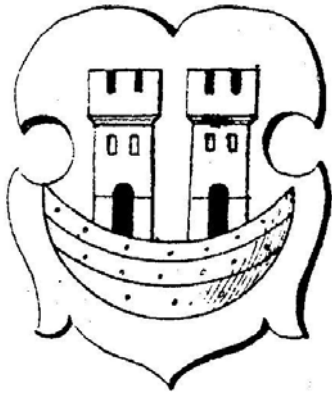
Perspektywiczne przedstawienie godła Pyskowic, znane z drugiej - XVI-wiecznej - pieczęci spowodowało, że Hugo Saurma Jeltsch, autor popularnego herbarza śląskiego *Wappenbuch der Schlesischen Staedte und Staedtel*, zidentyfikował je, jako fragment herbu Korab lub Łodzia, którym miał rzekomo pieczętować się Pisco – domniemany założyciel miasta.¹ Według innej, późniejszej interpretacji, znanej dziejopisowi Pyskowic – ks. Johannesowi Chrzęszczowi – dwie wieże umieszczone w łodzi symbolizowały bród umożliwiający przebycie rzeki. Zaproponowana w 1870 roku przez Saurmę-Jeltscha wersja herbu Pyskowic nawiązująca do

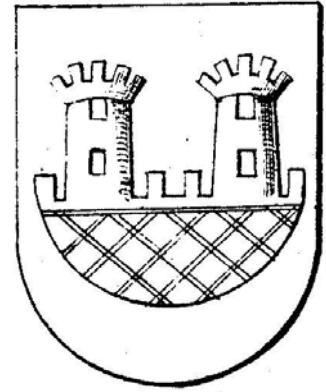
¹ Charakterystycznym jest to, że autor tego herbarza w aneksie umieszczonym na końcu swojego dzieła, zawierającym reprodukcje pieczęci miast które opisywał, umieścił tam w przypadku Pyskowic reprodukcje najstarszej znanej pieczęci z XV wieku z wyraźnie zaznaczonym murem.

herbu Korab (wzgl. Łódzia), być może ze względu na swoją polską genezę, nie przyjęła się, nawet wobec modyfikacji interpretacyjnych prezentowanych przez J. Chrzęszcza.

Konsekwencją propozycji H. Saurmy-Jeltscha przypisywać zapewne należy również to, że w

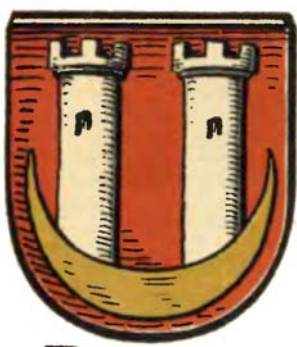

wydanym w 1885 roku w ramach wydawnictwa *J. Siebmacher's grosses und allgemeines Wappenbuch*, herbarzu miast

opracowanym przez O. T. Hefnera i A. Gautscha, w przypadku Pyskowic, przedstawione zostały (przy bardzo lapidarnym zapisie w części tekstowej) dwie wersje herbu: jedną mocno zniekształconą wersję z murem – pochodzącą z odcisku XV-wiecznej pieczęci Pyskowic, na co wskazuje sposób zaznaczenia ciosów kamienia, i drugą dokładnie odzwierciedlającą propozycję Saurmy –Jeltscha (tzn. z Łodzią).

Dywagacje H. Saurmy-Jeltcha i traktowane jako historycznie pewne przedstawienia herbu Pyskowic w wersji przez niego zaproponowanej, wobec zachowanego materiału sfragistycznego, są bezpodstawne. Za tym, że omawiany element godła Pyskowic bezwzględnie przedstawia mur przemawia zgodność treściowa wyobrażenia godła znanego z poprzedniej XV-wiecznej pieczęci z zachowanymi odciskami pieczęci pochodzące z XVI i XVII wieku.

Ustaleń H. Saurmy-Jeltscha i J. Chrzęszcza nie uznał również w końcu XIX wieku Otto Hupp. Na podstawie późnych, bo pochodzących z XVIII-wiecznych, odcisków pieczęci, zaproponował on, w swoim wydawanym w latach 1896-1898 herbarzu

„*Die Wappen und Siegel Deutschen Staedte Flecken und Dorfer*”, inny rysunek dla godła w herbie miasta Pyskowice, zastępując mur (wzgl. łódź) półksiężycem. Niestety, jakkolwiek podjęte przez H. Saurmę-Jeltscha i J. Chrząszcza próby wyjaśnienia symboliki elementów godła Pyskowic nie dają się utrzymać, wobec zachowanego materiału źródłowego, to jednak zachowują walor logicznego wykładu. W przeciwieństwie do tych historyków, O. Hupp nie pokusił się o żadne uzasadnienie symboliki umieszczonego przez siebie elementu godła w herbie miasta, a takie – szczególnie wobec nader czytelnego nawiązania symbolicznego tego znaku do religii islamskiej – byłoby jak najbardziej na miejscu. Umieszczenie w herbie Pyskowic złotego półksiężyca, sugeruje bowiem jakieś lokalne tradycje historyczne związane z tą religią, albo jakieś tureckie wzgl. tatarskie koneksje, czy też zasługi w walkach z Turkami, bądź jakiegokolwiek kontakty ze światem islamu, na tyle istotne, by stały się godne umieszczenia w herbie (na tłoku pieczętnym) miasta. Niestety brak jakichkolwiek informacji źródłowych na ten temat, jak również fakt późnego pojawienia się tego elementu w herbie Pyskowic uniemożliwiają utrzymanie takiej interpretacji.

Również inne zasugerowane, a zupełnie nie umotywowane w źródłach, próby powiązania półksiężyca z herbu Pyskowic, jako pochodzącego z herbów rodowych, w których taki element godła występuje (np. Leliwa, Szeliga, Zienkiewicz i inn.) należy zdecydowanie odrzucić.

Przyglądając się zachowanemu materiałowi archiwalnemu i publikacjom w których pojawiały się kolejne wersje herbu Pyskowic, uznać wypada, że różnorodność rysunków godła interesującego nas miasta na przestrzeni lat, od „muru” do „półksiężyca”, pozostaje w ścisłym związku z swoistą ewolucją rysunku godła napieczętnego, w konsekwencji której pierwotny mur z zaznaczonymi ciosami kamiennymi i krenelażem, dochodzący do krawędzi tłoka pieczętnego w dolnej jego części (z XV-wiecznej pieczęci), uzyskuje w XVI wieku rysunek bardziej

realistyczny (co jest charakterystyczne dla tamtej epoki), a snycerz wykonujący tłok pieczętny w owym czasie, starał się ukazać ów mur przestrzennie, przy zachowaniu znajomości perspektywy. W konsekwencji tego zabiegu mur „wygina się łukowato”, co przy płytkim zaznaczeniu ciosów kamiennych, upodabnia jego rysunek do łodzi – stąd sugestia H. Saurmy-Jeltscha starającego się powiązać ów element godła Pyskowic z herbem Korab (wzgl. Łódzia) i ciekawa, choć zupełnie nie umotywowana źródłowo, hipoteza o tym herbie, jako o rodowym znaku wzmiankowanego Pisca – z którym lokalna tradycja wiąże początki miejscowości. Dezaprobata dla ustaleń H. Saurmy-Jeltscha spowodowała zapewne, że O. Hupp, znając późne, bo XVII i XVIII-wieczne odciski pieczęci miejskich Pyskowic (na których XVI-wieczny przestrzenny mur, został jeszcze silniej wyprofilowany i kształtem całkiem zbliżony do półksiężyca) zdecydował się – z niezrozumiałych powodów, wszak H. Saurma-Jeltsch reprodukował w swoim dziele XV-wieczną pieczęć miejską z wyraźnie zaznaczonym na niej murem – na taką modyfikację i w herbie Pyskowic zamieszczonym w swoim herbarzu, umieścił właśnie półksiężyc, nadając mu barwę złotą.

Sława O. Huppa i popularność jego herbarza spowodowała, że zaproponowana przez niego wersja herbu Pyskowic utrwaliła się i zdobyła powszechne uznanie w XX wieku, tak iż nawet polska powojenna literatura heraldyczna (M. Gumowski, A. Plewako, J. Wanag) przedstawia w herbie miasta dwie wieże na półksiężycu.

Dopiero lata 90-te XX wieku spowodowały istotną, choć nie najszczęśliwszą – z uwagi na błędy natury herbowniczej – próbę powrotu do pierwotnego rysunku godła w herbie Pyskowic.

BARWY HERBU

Barw herbu Pyskowic, podobnie jak innych małych górnośląskich miasteczek, pozbawionych większego znaczenia politycznego i gospodarczego wcześniejsze źródła nie zanotowały. Nie potrafił ich określić również ani H. Saurma-Jeltsch, ani O. T. Hefner. Pojawiły się dopiero we wspomnianym dziele Huppa, który nadał mu barwy umowne, często spotykane w heraldyce niemieckiej. W czerwonym polu są dwie srebrne wieże, zaś półksiężyc otrzymał barwę złotą.

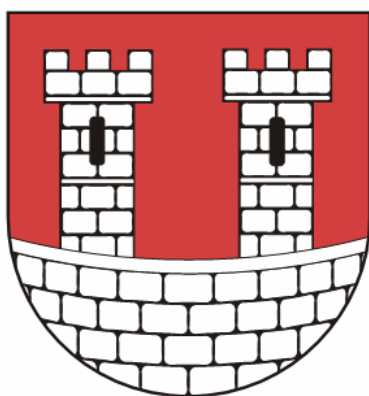
Taką wersję barwną herbu Pyskowic przetrwała aż do lat 90-tych XX wieku, kiedy władze miejskie zmieniając rysunek herbu częściowo zmieniły również jego barwy. Od tej pory, markujący mur, półokrągły twór umieszczony w tarczy herbowej, uzyskał barwę srebrną.

WNIOSKI

Późna proveniencja półksiężyca w herbie Pyskowic – mimo aurytety O. Huppa - wobec znanych, pochodzących z XV wieku jego wizerunków wg których w herbie miasta powinny być mury; zupełnie nieczytelna symbolika tego elementu godła (półksiężyc – symbol islamu?, sugeruje jakieś tureckie wzgl. tatarskie, zupełnie nie uchwytnie w materiale źródłowym, koneksje) przy bardzo prawdopodobnej interpretacji symbolicznej najdawniejszej znanej wersji herbu, przedstawionej na początku tej części niniejszego uzasadnienia, oraz wola aktualnych władz miejskich reprezentujących lokalną społeczność powodują, aby odrzucić, zaciemniający pierwotną wersję herbu Pyskowic, nagromadzony balast i – zgodnie z zaleceniami Komisji Heraldycznej – przywrócić miastu pierwotną jego wersję o barwach, które pozostają w zgodzie z tradycją herbowniczą, nakazującą mury oddawać w barwie srebrnej z zaznaczonym boniowaniem, otwory okienne (tu: otwory strzelnicze) w barwie czarnej, a pole tarczy czerwone – stosownie do utrwalonej w lo-

kalnej społeczności propozycji O. Huppa – poprzez który to układ barw biało-czerwonych, w sposób nader czytelny nawiązuje się do barw państwa polskiego. Taka wersja herbu Pyskowic nawiązuje do najstarszych wzorów napieczętnych, a poprzez dobór barw tarczy herbowej i godła, pozostających w zgodzie ze sztuką heraldyczną, nawiązuje zarówno do dotychczasowej tradycji heraldycznej miejsca, jak i do barw państwa polskiego.

HERB

Herb Pyskowic powinien wyglądać następująco: w polu czerwonym tarczy późnogotyckiej, dwie srebrne, boniowane wieże z krenelażem o trzech wystęпах za srebrnym, boniowanym murem przedstawionym w formie przestrzennej. Na każdej z wież jeden prostokątny, czarny otwór strzelniczy.

SZTANDAR

Ma kształt prostokątnego płata o proporcjach 5 x 6, przymocowanego do drzewca zwieńczonego głowicą, poniżej której znajduje się szarfy z kokardami w barwach sztandaru. Płaty tkaniny z trzech boków nie przylegających do drzewca obszyte są złotą frędzlą.

Drzewiec sztandaru jest wykonany z toczonego drewna barwionego w kolorze brązowym i jest zwieńczony głowicą w kształcie kuli z metalu o barwie złotej, na której

jest godło województwa śląskiego, czyli zwrócony w prawo orzeł odlany z metalu o barwie złotej. Dolny koniec drzewca zakończony jest okuciem wykonanym z metalu barwy złotej.

Prawy płat sztandaru ma barwę czerwoną. W symetrycznym środku znajduje się godło państwa polskiego - Orzeł Biały w złotej koronie na głowie. Boki płatu wykończone są lamówką złotą

Lewy płat sztandaru ma barwę białą. W symetrycznym środku znajduje się haftowany herb miasta (pole tarczy – nicią czerwoną, godło – nicią srebrną). Wokół herbu napis owalny majuskułny wykonany ni-

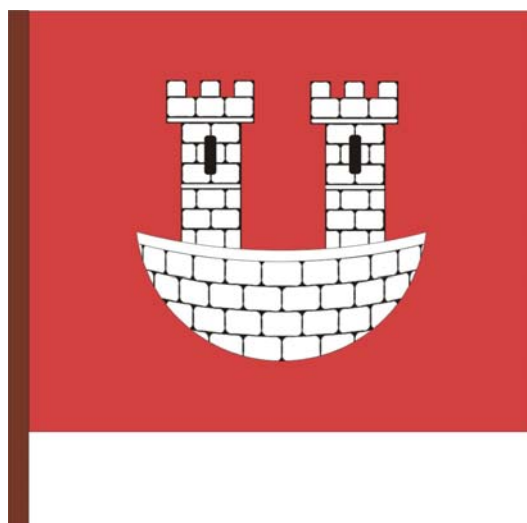

cią złotą MIASTO PYSKOWICE. Boki płatu wykończone dwukolorową lamówką w barwach herbu: czerwono-srebrno-czerwoną.

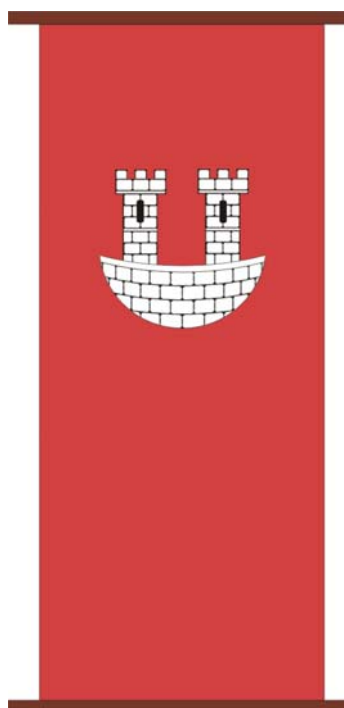
Szarfy sztandaru są dwustronne, biało-czerwone i wykończone są złotą frędzlą.

Biały ukoronowany orzeł w czerwonym polu – herb Rzeczypospolitej Polskiej - symbolizuje przynależność

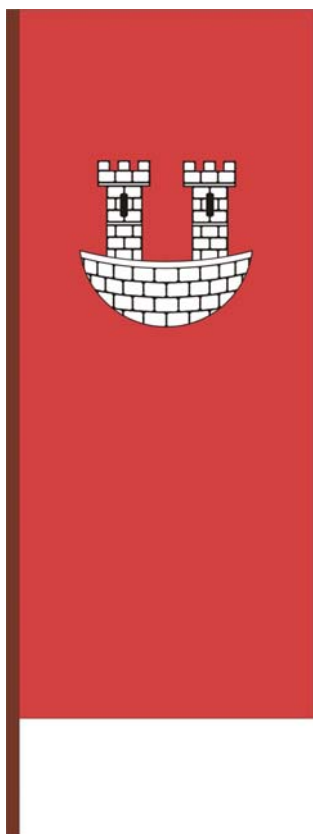
państwową miasta. Natomiast orzeł zaczerpnięty z herbu województwa śląskiego wieńczący głowicę wskazuje na administracyjną przynależność miasta.

FLAGA MIASTA PYSKOWIC

Flaga miasta Pyskowice zachowuje proporcje właściwe dla chorągwi tzn.: 5 : 6 i składa się z czerwonego bławatu, na którym w symetrycznym środku umieszczone jest godło miasta Pyskowice, zachowujące proporcje wysokości do wysokości flagi jak 1 : 3. (zapropionowano dwie wersje graficzne – do wyboru)

BANNER MIASTA PYSKOWIC

Banner miasta Pyskowic ma proporcje 5 : 12 i składa się z czerwonego bławatu, na którym na wysokości 2/3, umieszczone jest godło miasta Pyskowic, zachowujący proporcje wysokości do wysokości banneru jak 1 : 4. (zaproponowano dwie wersje graficzne – do wyboru, zależnie od wyboru wzoru flagi)

PIECZEŃ MIASTA PYSKOWIC

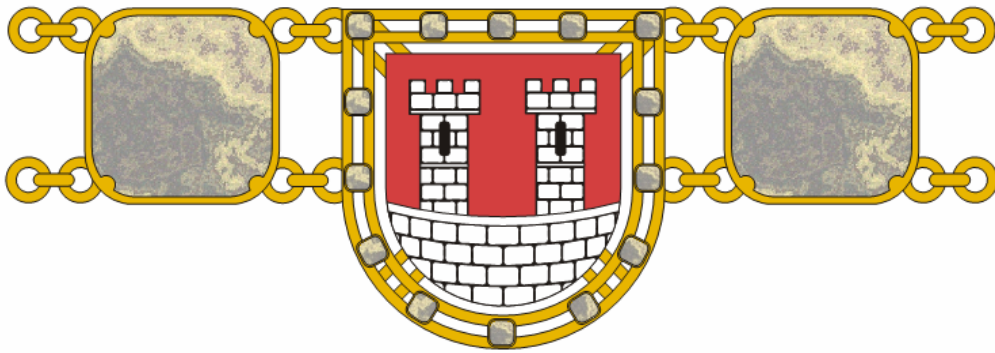

Pieczęć ma średnicę 36 mm. Pośrodku, wprost w polu pieczętnym, znajduje się godło Pyskowic: dwie boniowane wieże z krenelażem o trzech występkach za boniowanym murem przedstawionym w formie przestrzennej. Na każdej z wież jeden prostokątny, czarny otwór strzelniczy.

W otoku, wokół godła legenda majuskułą: **MIASTO PYSKOWICE**, poszczególne wyrazy oddzielone sześcioramiennymi gwiazdkami.

ŁAŃCUCH BURMISTRZA MIASTA

Łańcuch Burmistrza Miasta składa się z: szesnastu, połączonych ze sobą złotymi okrągłymi ogniwami, kwadratowych plakiet o zaokrąglonych rogach, wykonanych z metalu barwy złota, wypełnionych płaskimi polerowanymi płytkami piaskowca żyłkowanego w odcieniu sepii i klejnotu.

Klejnot tworzą: emaliowany herb Miasta, nałożony na ażurową podwójną ramę w kształcie tarczy herbowej wykonaną z metalu barwy złota. Na ramie klejnotu umocowanych jest czternaście płaskich płytek piaskowca żyłkowanego w odcieniu sepia, ułożonych w jednakowej odległości od siebie.

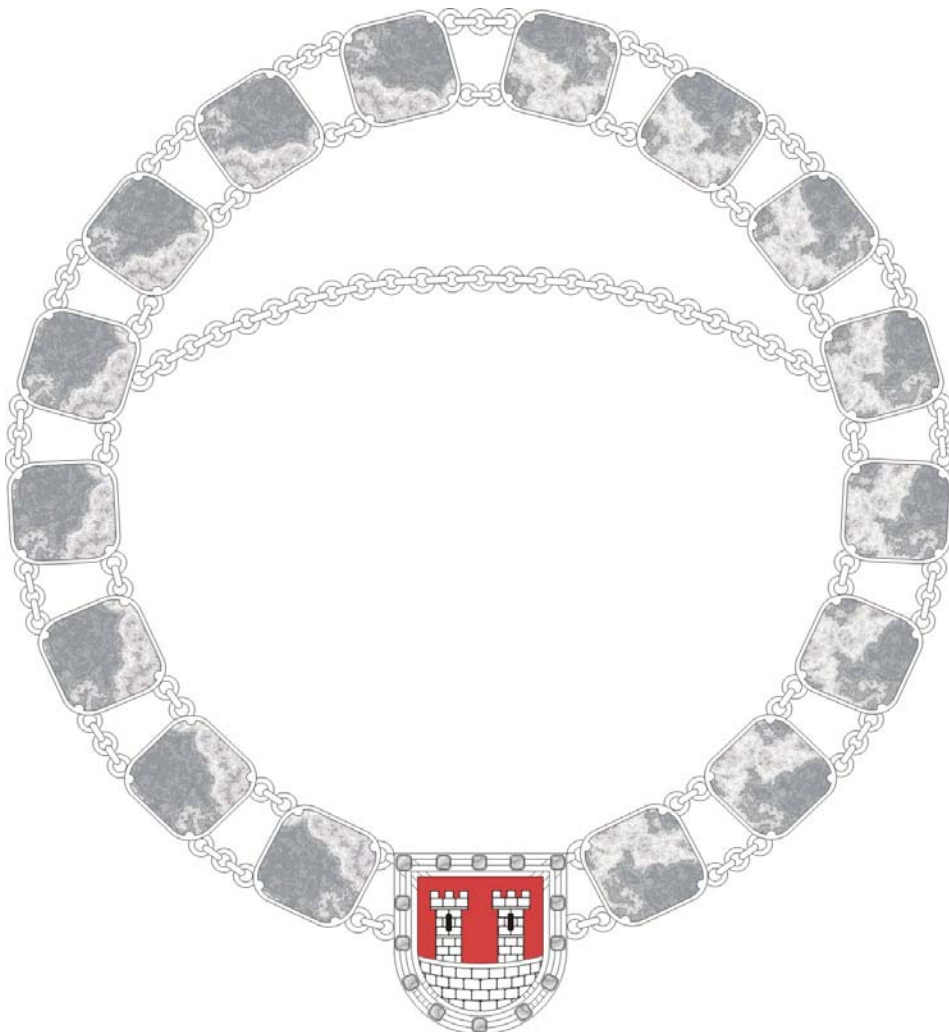
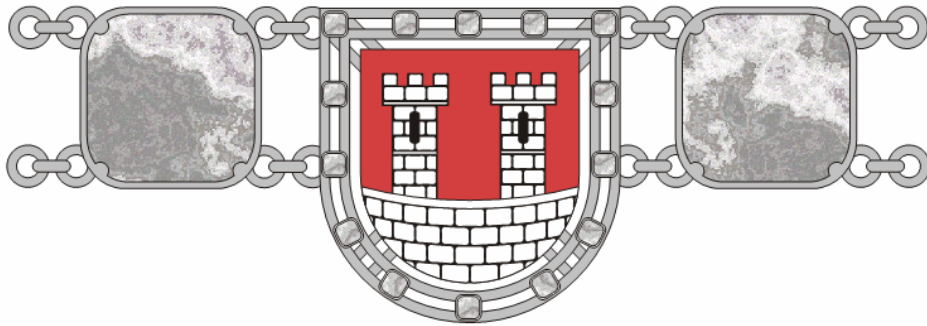
Na odwrocie kwadratowych plakiety tworzących ogniwa łańcucha wygrawerowane będą napisy zawierające: nazwę funkcji, imię i nazwisko Burmistrza oraz roczne daty początku i końca sprawowania urzędu. Napisy umieszczane będą w ten sposób, że dane Burmistrza, który sprawuje urząd w roku ufundowania łańcucha, będą na pierwszej plakiecie znajdującej się z lewej strony klejnotu łańcucha (dla noszącego łańcuch – pierwsza plakietka od klejnotu łańcucha, po jego prawej ręce), a następne napisy, na kolejnych ogniwach idąc wzdłuż ogniwa łańcucha zgodnie z ruchem wskazówek zegara.

Kamień w odcieniu żyłkowanego piaskowca (sepia), będący odmianą białoszarego piaskowca koresponduje z kolorystyką łańcucha (w barwie złotej) i stanowi odmianę barwną w stosunku do łańcucha Przewodniczącego Rady Miasta (zob.).

ŁAŃCUCH PRZEWODNICZĄCEGO RADY

Łańcuch Przewodniczącego Rady Miasta składa się z: szesnastu, połączonych ze sobą srebrnymi okrągłymi ogniwami, kwadratowych plakiet o zaokrąglonych rogach, wykonanych z metalu barwy srebra, wypełnionych płaskimi polerowanymi płytkami piaskowca żyłkowanego barwy szarej i pectorału.

Klejnot tworzą: emaliowany herb Miasta, nałożony na ażurową podwójną ramę w kształcie tarczy herbowej wykonaną z metalu barwy srebra. Na ramie klejnotu umocowanych jest czternaście płaskich płytek piaskowca żyłkowanego barwy szarej, ułożonych w jednakowej odległości od siebie.

Na odwrocie kwadratowych plaket tworzących ogniwa łańcucha wygrawerowane będą napisy zawierające: nazwę funkcji, imię i nazwisko Przewodniczącego Rady Miasta oraz roczne daty początku i końca sprawowania urzędu. Napisy umieszczane będą w ten sposób, że dane Przewodniczącego Rady Miasta, który sprawuje urząd w roku ufundowania łańcucha, będą na pierwszej plakiecie znajdującej się z lewej strony klejnotu łańcucha (dla noszącego łańcuch – pierwsza plakietka od klejnotu łańcucha, po jego prawej ręce), a następne napisy, na kolejnych ogniwach idąc wzdłuż ogniw łańcucha zgodnie z ruchem wskazówek zegara.

Biało-szary, żyłkowany piaskowiec nawiązuje do barw baszt i muru miejskiego wzniesionego z białego szarego kamienia, którego pokłady znajdowały się w okolicach miasta. Także i w późniejszych wiekach kamień był podstawowym budulcem z którego wzniesiono większość zabudowy.

opracowali
(-) Małgorzata Kaganiec,
(-) Romuald Kubiciel